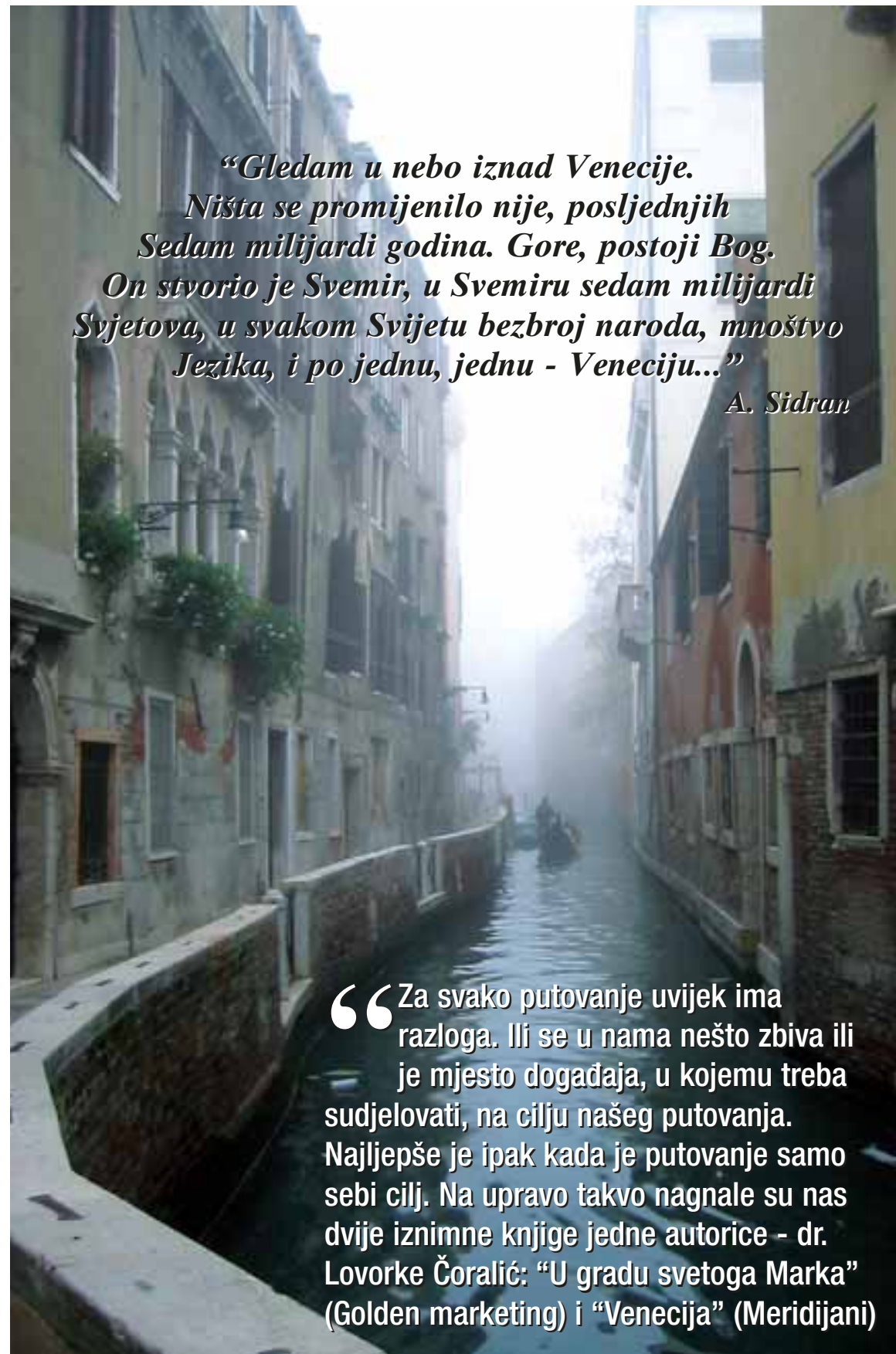

“Zašto tone Venecija”

*“Gledam u nebo iznad Venecije.
Ništa se promijenilo nije, posljednjih
Sedam milijardi godina. Gore, postoji Bog.
On stvorio je Svemir, u Svemiru sedam milijardi
Svijetova, u svakom Svijetu bezbroj naroda, mnoštvo
Jezika, i po jednu, jednu - Veneciju...”*

A. Sidran

“Za svako putovanje uvijek ima razloga. Ili se u nama nešto zbiva ili je mjesto događaja, u kojemu treba sudjelovati, na cilju našeg putovanja. Najljepše je ipak kada je putovanje samo sebi cilj. Na upravo takvo nagnale su nas dvije iznimne knjige jedne autorice - dr. Lovorke Čoralić: “U gradu svetoga Marka” (Golden marketing) i “Venecija” (Meridijani)

Piše:
mr. sc. Mijo Ivurek

Koje slike u vama bude riječi - Mletačka Republika, Serenissima, Prejasna Republika, Venecija?

Na lava sv. Marka, Baziliku sv. Marka, mletački arsenal, Duždevu palaču, Most uzdisaja i velikog zavodnika Giacomo Casanovu, most Rialto, Tintorettova, Tizianova ili djela Paola Veronesea, Grand kanal, gondole, karneval, filmski festival, slikarski bienale... Ovoje-sensku impresivnu izložbu u povodu stote obljetnice rođenja velikog Dalija? Ili za nas Hrvate djela Andrije Medulića, Ivana Duknovića, Julija Klovića, Marina Držića, Nikole Tommasea, bratovštinu sv. Jurja i Tripuna, Jurja Dalmatinca...? Na velebitske hrastove, dalmatinski i istarski kamen kojima su uvelike sazdani temelji i ljepota jednog od najposjećenijih gradova svijeta...? Na vjekovni otpor hrvatskih gradova, zadarske pobune npr., hrvatskih uskoka... Da, sve to i još mnogo više je Venecija u regiji Veneto, od 1866. godine sastavni dio Italije. A nije uvijek tako bilo. Kako je bilo i kako su i Mletačka republika i Venecija važan dio i hrvatske povijesti - govori u svojim knjigama dr. Lovorka Čoralić.

Početak današnjih Mletaka valja tražiti u vremenu velike seobe naroda i provala Vizigota na područje današnje Italije početkom 5. stoljeća. Uz to je vezan legendarni osnutak Mletaka - petak, 25. ožujka 421. godine, a osam godina kasnije podignuta je i najstarija mletačka crkva S. Giacomo di Rialto. Masovno naseljavanje Lagune počelo je 568. g. provalom Langobarda.

Duždeva palača potječe iz 16. st, a spoj je bizantske, gotičke i renesansne arhitekture; službena rezidencija 120 duždeva

Pri tome obalno i priobalno područje je ostalo u sastavu Bizanta s gradom Heraklejom kao političkim sjedištem. Uspjesima i vojnim pohodima Langobarda kroz cijelo 7. stoljeće postupno se potiskuje bizantska vlast i utjecaj. Prvi zasebni dux Mletaka imenovan je 697. godine. Afirmacija Mletaka kao glavnog uporišta na Jadranu na transeuropskom trgovačkom putu nastavlja se, nakon što 751. g. Ravena potpada pod njihovu vlast. Achenskim mirom 812. g., nakon borbi Bizanta i Franaka, Bizant je ipak uspio zadržati vlast nad Mlecima i dalmatinskim gradovima. No, od sredine 9. stoljeća, za vrijeme dužda Pietra Tradonica počinje vrijeme postupnog osamostaljenja Mletaka i njihova izrastanja u jednu od najmoćnijih država Sredozemlja. Tijekom 10. i 11. st. unatoč krizi mletačke vlasti, sukoba suparničkih obitelji za duždevsku vlast, specifičnih odnosa s Bizantom, stvoreni su temelji dalekosežnom političkom, teritorijalnom, vojnom i gospodarskom usponu. Potkraj 11. stoljeća nove gospodarske i političke mogućnosti pružaju križarske vojne nakon kojih izrastaju brojne mletačke trgovačke podružnice diljem Bizanta i Sredozemlja.

Bazilika sv. Marka, posvećena 1094. g. - najveća i najraskošnija građevina toga doba na talijanskom tlu. Svjedočanstvo je povezanosti Mlečana s Istokom, a ujedno je bila i duždeva crkva, unutrašnjost

Most uzdisaja dobio ime prema predaji da su osuđenici na odlasku u ćeliju, s uzdisajem po posljednji put gledali more i nebo; iz tih ćelija uspio je pobjeći čuveni zavodnik Giacomo Casanova (1725-1789)

Most Rialto smješten je na središnjem dijelu glavne mletačke razdjelnice kanala Grande uz prekrasne patricijske palače, izgrađen je 1558. od istarskog kamena

Dominikanska bazilika SS. Giovanni e Paolo u kojoj je pokopan najveći hrvatski komediograf Marin Držić

“ Djela ondašnjih vodećih hrvatskih pisaca Marulića, Gundulića, Držića, Zoranića, Lucića, Zlatarića i dr. ugledala su po prvi put svjetlo dana kod znamenitih mletačkih nakladnika

Od 12. do 14. st. traju sukobi Mlečana s istarskim i dalmatinskim gradovima, a zadarske protumletačke pobune posebno je ovjekovječio Tintoretto na platnu u Duždevoj palači. Razdoblje od 13. do 15. st. smatra se zlatnim dobom Mletačke republike, kolonijalne prevlasti na Istoku i pomorske premoći na Sredozemlju. Ključna osoba toga poleta je dužd Enrico Dandolo. Od 15. st. do ukinuća Republike sv. Marka Napoleonovim pohodima 1797. g. istočnojadranska obala bila je gotovo u cijelosti pod Mlečanima.

Sudbina Mletačke republike definitivno je odlučena mirovnim ugovorom u Campoformiu. Francuzi i Austrijanci su podijelili mletačke posjede tako da nakon 1797. povijest Mletačke republike zapravo postaje dio povijesti grada Venecije. Od talijanskog pokreta za ujedinjenje 1848-49. i sve do 1866, odnosno pripajanje Veneta i Venecije Kraljevini Italiji, koji time postaju dio države Italije, započinje novija povijest Italije.

Hrvati i Mleci

Glavna doseljavanja u Mletke vezana su uz drugu polovicu 15. stoljeća. Najvećim dijelom useljenici su iz dalmatinskih gradova Zadra, Splita, Trogira, Dubrovnika, Šibenika, otoka, ali je i veliki broj došao iz Boke Kotorske. Dolaskom u Mletke Hrvati su se najviše bavili obrtničkim zanimanjima, pomorstvom, trgovinom... Bili su okupljeni u Bratovštinu sv. Jurja i Tripuna, koja je sve do druge polovice 19. st. imala hrvatska obilježja da bi od tada postala zajednicom istočno-

Čuvena četiri antička konja iznad glavnog ulaza u baziliku. U vrijeme 4. križarske vojne doneseni su u Veneciju kao ratni plijen. Godine 1797. g. Francuzi ih odnose u Pariz da bi na pročelje bazilike ponovo bili vraćeni 1815. g. nakon Napoleonova pada

jadranskih iseljenika talijanskog nacionalnog i političkog opredjeljenja. Značajan je doprinos hrvatskih useljenika umjetnika mletačkoj kulturi znanosti i umjetnosti. Uz već spomenute slikare Medulića i Jurja Klovića, kipare Jurja Dalmatina i Ivana Duknovića, valja spomenuti i slikare Mateja Ponzonija, Federika Benkovića, grafičara Martina Kolunića-Rotu, staklara Jurja Ballanina, graditelja orgulja Petra Nakića, te glazbene umjetnike - Franju Bosanca, Andriju Motovunjanina, Julija Skjavetića i druge. Djela ondašnjih vodećih hrvatskih pisaca Marulića, Gundulića, Držića, Zoranića, Lucića, Zlatarića i dr. ugledala su po prvi put svjetlo dana kod znamenitih

mletačkih nakladnika. Najvažniju ulogu u školovanju hrvatske mladeži imalo je Sveučilište u Padovi utemeljeno 1222. g. kao jedno od prvih u Europi. Prvi poznati rektor našijenac bio je Dubrovčanin Matej Ranjina (1397-98), a brojni su naši profesori predavali na tom sveučilištu. Spomenimo poznate padovanske studente: humanisti - Ivan Vitez, Ivan Česnički (Janus Pannonius), Juraj Šizgorić; filozofi - Juraj Dragišić, Frano Petris; prirodnoznanstvenici - Federik Grisogono, Faust Vrančić, Andrija Dudić, Marko Antun Dominis, Marin Getaldić; te političari i diplomati - Stjepan Brodarić i Antun Vrančić.

Ako ste zaboravili - podsjećamo

- ☑ Bizantski car je za zaštitnika Venecije nametnuo bizantskog sveca Teodora. No, građani su htjeli svoga. Tako su 828. g. dvojica venecijanskih trgovaca ukrali tijelo evanđelista Marka iz samostana u Aleksandriji i pažljivo ga dopremili u Veneciju skrivenog u košari pod naslagama svinjskog sala kako ga muslimani ne bi otkrili. Ostalo je poznata povijest, a danas sv. Marko počiva ispod oltara istoimene bazilike.
- ☑ Čuvane venecijanske gondole povezuju gradske kanale - ulice još od 11. st. U upotrebi ih je krajem 19. st. bilo oko 10 tisuća, a danas ih je samo 400.
- ☑ Venecija ima 70 tisuća stanovnika, a prije 50-ak godina imala je dvostruko više.
- ☑ Djelo Jacopa Idomenica Tintoretta u dvorani Velikog vijeća Duždeve palače - najveće je ulje na platnu na svijetu (1588-1590). Na slici je više od 800 likova.
- ☑ Otok Murano sinonim je za izradu stakla. Tehnike izrade vrhunskih staklenih predmeta da-

tiraju od 16. st. tajne njihove izrade bile su toliko dobro čuvane da se izučeni obrtnik mogao odseliti po cijenu života.

- ☑ Najpoznatije venecijansko piće je spritz, a sastoji se od bijelog vina s trunkom Bittera, Aperola ili Selecta, vrste aperitiva i mineralne vode.
- ☑ O Veneciji su pisali: Goldoni, Mann, Shakespeare, Držić, Goethe, Bayron, Ruskin, Henry James, Hemingway, Dickens i brojni drugi.
- ☑ Najpoznatiji filmovi snimani u Veneciji - Smrt u Veneciji, Casa Nova, Eva, Senso, Utjeha stranca, Svi kažu - volim te, Krila Golubice, Moonraker, Indiana Jones...
- ☑ Na gradskom groblju San Michele pokopani su i Ezra Pound, Igor Stravinski, Diaghilef... Ako pokojnici nisu tako poznati kao spomenuti, njihove se kosti nakon 10 godina počivanja iskapaju i spremaju u urne, da bi se napravilo mjesta drugima jer je groblje smješteno na otočiću.
- ☑ Na koncertu Pink Floyd 1989. na Trgu sv. Marka okupilo se 100 tisuća ljudi. •

Za priču o Veneciji, samo kap u moru ljepote koju ovaj grad nudi, uz spomenute knjige Lovorke Čoralić, korišten vodič Top 10 Venecija (Znanje, Zagreb)

